נמצאו זבין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה אחת והתורה אמרה ¹ולא יטמאו את מחניהם (א) תן מחנה לזה ומחנה לזה א"ל רבא אלא מאי מחנה ישראל לא הואי נמצאו א] זבין ומצורעין משתלחין ב] למקום אחד והתורה אמרה ²בדד ישב (ב) שלא ישב טמא אחר עמו אלא לעולם כולהו תלתא הוו ומאי לא היו אלא שתי מחנות לקליטה מכלל דבמדבר הואי קלטה מחנה לויה אין (ג) והא תניא ³ושמתי לך ג] מקום בחייך מקום מקומך אשר ינוס שמה מלמד שמגלין במדבר להיכן גולין למחנה לויה (ד) מכאן אמרו בן לוי ב שהרג גולה מפלך לפלך ואם גלה לפלכו ד] פלכו קולטו מאי קרא אמר רב אחא בריה דרב איקא ⁴כי בעיר מקלטו ישב עיר שקלטתו כבר: באו לגלגל: ת"ר (ה) כל נידר ונידב היה ה] קרב בבמה שאין נידר ונידב אין קרב בבמה (ו) מנחה ו] ונזירות קריבין בבמה דברי ר"מ וחכ"א לא קרבו יחיד ז] אלא עולות ושלמים בלבד (ז) ר' יהודה אומר כל שהצבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל מה בין אהל מועד שבמדבר לבין אהל מועד שבגלגל אהל מועד שבמדבר לא היו במות מותרות אהל מועד שבגלגל היו הבמות מותרות ובמתו שבראש גגו לא היה מקריב עליה אלא עולה ושלמים וחכ"א כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל וכאן וכאן ח] לא קרבו יחיד ט] אלא עולה ושלמים בלבד (ח) ר' שמעון אומר אף צבור לא הקריבו אלא פסחים

רש"י

נמצאו זבין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה. שכינה לבדה דהא שניהם מותרין במחנה ישראל כדאמרי' בפסחים בפ' אלו דברים (דף סז.): **מחניהם.** שני מחנות משמע אחת י] לכל זב ואחת לכל טמא נפש אלא ודאי הואי מחנה לויה ומשתלחין טמאי מתים ממחנה שכינה ומותרין במחנה לויה וזבין ובעלי קריין משתלחין חוץ למחנה לויה: **אלא מאי מחנה ישראל לא הואי.** ומשיצא חוץ למחנה לויה שוב אין שם יא] קבע מחנה והרי הוא כשדה בעלמא ומותרין מצורעין לישב שם הצריכין להשתלח ממחנה ישראל וישבו עכשיו עם הזבין: **א"כ נמצאו זבין ומצורעים.** חוץ למחנה לויה בלבד: **אלא כולהו הוו.** ודקתני לא היו אלא שתי מחנות לענין קליטה הוא דנסתלקה תורת מחנה לויה מלקלוט את ההורגים שוגג: **ושמתי לך מקום** יב] **בחייך.** רמז לו הקב"ה למשה במתן תורה שיזכה למצוה זו כדכתיב (דברים ד) אז יבדיל משה שלש ערים בסוף ארבעים שנה יג]: **לך מקום.** המקום שלך דהיינו מחנה לויה אף הוא נקלט יד]: **מכאן אמרו בן לוי.** שהיה טו] דר בערי מקלט שכל ארבעים ושמנה עיירות של לוים ערי מקלט היו כדאמרי' במס' מכות (דף יד.) ואם הרג בשוגג גולה לאחד מערי חביריו דדריש ביה נמי הכי ושמתי לך מקום אף הלוים גולים: **ואם גלה בפלכו.** עצמו כגון משכונה לשכונה: **פלכו קולטו.** דומיא דמדבר שהיה טז] מחנה לויה קולטת: **כל הנידר והנידב קרב בבמה.** קטנה דאילו בבמה גדולה ע"כ קרבו חובת צבור דכתיב (ט) ויעשו את הפסח בגלגל אלא בקטנה ואמר יז] דקרבי נדרים ונדבות ולא חובות ובתורת כהנים תני לה יח] בהדיא לר' מאיר: **מנחות ונזירות.** נידר ונידב הוא וקרבי: **כל שאין נידר ונידב אין קרב בבמה.** קטנה כדיליף טעמיה לקמיה [ע"ב] שאין יחיד מקריב חובה בשעת היתר הבמות ואפילו בגדולה וצבור בקטנה לא מקרבי כו' יט] איסתכח דאין חובות קריבין בקטנה. ואי קשיא לר' מאיר א"כ יחיד לא עשה פסחו בגלגל וקרא כתיב כ] ויעשו את הפסח (במדבר ט) פסח קרבן צבור קרי ליה דאתי בכנופיא במס' יומא (דף נא.) והכי נמי בדר"ש קתני אף צבור לא הקריבו אלא פסחיהם כא] אלמא קרבן צבור קרי ליה. לקמן כב] יליף טעמא דכולהו: **לא קרבי** כג] **כו'.** לאפוקי מנחות ונזירות דלא קרבי בבמה קטנה: **כל שהצבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר.** דהיינו כל הקרבנות כולן נדרים ונדבות וחובות (שקבוע להם זמן) מקריבין באהל מועד שבגלגל דהיא במה גדולה. והשתא פליג אדר"מ ואדרבנן דמדקתני כל שהצבור כו' לאשמועינן דאין חילוק באהל כד] מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל מכלל דשמעינהו לר"מ ורבנן דאמרי יש חילוק ומה כה] חילוקו שאין יחיד מקריב בו חובות וטעמייהו כו] נמי שמעינן לקמן [ע"ב] דאפי' בבמה גדולה לא קרבי ליחיד אלא נדרים ונדבות ולר' מאיר מנחות ונזירות בכלל כז] (א): **במות מותרות.** במות יחיד: **ובמתו שבראש הגג.** היא במת יחיד: **אלא עולה ושלמים.** ולא מנחות ונזירות: **וכאן וכאן.** במת צבור ובמת יחיד לא קרבו בהן ליחיד אלא עולות ושלמים. ולקמן [דף קיח.] פריך היינו תנא קמא דהא חכמים דלעיל נמי הכי אמרי: ר' שמעון פליג אכולהו דכולהו סבירא להו דאין חילוק לצבור בין מדבר לגלגל בבמה גדולה ורבי שמעון אומר אף צבור עצמם לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה כח]: **אלא פסחים כו'.** אבל לא כט] פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים לא קרבו להם בגלגל:

לא

תוספות

בשעת סילוק המסעות אין נפסלין אלא מוליכן עמו ובמקום חנייתן אוכלין ל] במחנה כך פירש בקונטרס ונראה דאף בשעת לא] הליכתם שרי כיון דאמרי' לעיל (דף סא.) אע"פ שנסע אהל מועד הוא ודוקא לקדשים קלים אע"פ שנסע אהל מועד הוא אבל קדשי קדשים דבעי מחיצה כיון דנסתלקו מסעות אין מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר קדשי קדשים מיפסלי ביוצא כדמוכח במנחות בפ' שתי הלחם (דף לה.) ולעיל בפ' קדשי קדשים (דף ס:) דאמר בשני מקומות קדשים נאכלין ומוקי לה בקדשי קדשים ולאחר שיפרקו לוים את המשכן היינו כל זמן שלא נסע מכל וכל דעדיין המזבח וקלעי החצר במקומן וא"ת בריש שתי הלחם (מנחות דף לה.) דפליגי בלחם הפנים אם נפסל במסעות ומפרש דבמסודר כ"ע לא פליגי דלא מיפסיל כי פליגי במסולק מאן דאמר אינו נפסל כדדרשינן דאע"פ שנסע אהל מועד הוא ואידך ההוא לדגלים הוא דאתא פי' להודיע איזה דגל יסע תחלה והשתא אמאי לא משני דאתא לקדשים קלים ולקדשי קדשים קודם סילוק הקלעים (י): **והתורה אמרה בדד ישב.** שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו אע"ג דהך סוגיא לר"ש והך דרשא לר' יהודה דלר"ש דריש ליה מקרא אחרינא בפסחים בריש אלו דברים [דף סז.] ניחא ליה להש"ס לאתויי דרשא הפשוטה והקצרה (ט): **פלכו** קלטתו. כך דגוסה בנחמיה (ג) כמו נסך נסכו: **עיר שקלטתו כבר.** עיקר קרא ברוצח שהרג בעיר מקלטו ותרוייהו תנינהו במכות פ"ב (דף יב:) הרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה ולוי גולה מעיר לעיר ושמא היינו לכתחלה דבן לוי גולה מעיר לעיר אבל דיעבד הא אמרי' דאם גולה לתוך פלכו פלכו קלטו ומפלך לפלך היינו מעיר לעיר ואם גולה לתוך פלכו כגון משכונה לשכונה וכן משמע פי' הקונטרס אי נמי גם לכתחלה אין זקוק לצאת מן העיר והא דגולה לעיר אחרת כדי להלך כולה ובתחומה דאי בעירו משכונה לשכונה אם חזר לשכונתו כיצא לב] חוץ לתחום: **כל הנידר ונידב קרב בבמה.** אפי' מנחות ונזירות קרב בבמה קטנה כדמפרש ושאין נידר ונידב אין קרב בבמה קטנה דאילו צבור אין מקריבין בקטנה וחובות דיחיד אפי' בגדולה לא קרבי בשעת היתר הבמות לר' מאיר כדמוכח מלתא דר' יהודה כדפי' בקונטרס דמדקאמר ר' יהודה כל שהצבור ויחיד מקריבין כו' מכלל דשמעינהו לר' מאיר ורבנן שיש חילוק וזהו חלוקו שאין יחיד מקריב חובות בגלגל אפי' בבמה גדולה דר' מאיר ורבנן דרשי לא תעשו בגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום חובות ואפי' בבמה גדולה אלא איש הישר בעיניו יעשה ישרות דהיינו נדבות ר' יהודה סבר דהי כתיב הישר אבעיניו קאי דהיא במת יחיד: **רבי שמעון אומר אף צבור לא הקריבו כו'.** פי' בקונטרס ר"ש פליג אכולהו דכולהו סבירא להו דאין חילוק לצבור בין מדבר לגלגל בבמה גדולה ור"ש אומר אף צבור עצמן לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה אלא פסחים כו' לג]

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ג מהלכות ביאת המקדש הלכה ב:
כז ב מיי' פ"ז מהלכות רוצח הלכה ה:

תורה אור השלם

1. מִזָּכָר עַד נְקֵבָה תְּשַׁלֵּחוּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: במדבר ה, ג
2. כָּל יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ: ויקרא יג, מו
3. וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אִנָּה לְיָדוֹ וְשַׂמְתִּי לְךָ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוּס שָׁמָּה: שמות כא, יג
4. כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֹצֵחַ אֶל אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ: במדבר לה, כח

מוסף רש"י

ולא יטמאו את מחניהם תן מחנה לזה ומחנה לזה. מדלא כתיב מחנה, משמע מחנה לכל אחד ואחד והתם תרתי מחנות כתיבי, וישלחו מן המחנה, מחוץ למחנה תשלחום, והאי מחוץ למחנה דמצורע ליתן לו מחנה שלישית: **שלא ישב טמא אחר עמו.** כגון זבים וטמאי מתים, למדנו לשלוחו של מצורע שהוא חמור מכולן (פסחים סז.) **בחייך.** כאן הבטיחו הקב"ה למשה שיזכה למצוה זו בחייו שהבדיל שלש ערים: **מקום מקומך.** שהיא מחנה לויה קולטת, ואף ערי מקלט יהיו ערי לויה: **מפלך.** פלך, מדינה: **מאי קרא.** דפלכו קולטו, כי בעיר מקלטו ישב. קרא יתירא הוא דמצי למכתב כי שם ישב (מכות יב:) **שאין נידר ונידב אין קרב בבמה.** פסח וחטאת בבמה לא קרבי (לעיל יד.):

ליקוטים

מכאן אמרו בן לוי שהרג גולה וכו'. יש לפרש מכאן אמרו שיש מקלט גם (הלויים) [ללוי] ההורג דקא מצי אמר משה ושמתי לך, (ופי' בתרא דלעיל) וכיון דכן דערי המקלט הוא דירתם יצטרכו לגלות מפלך לפלך. אבל רש"י ז"ל פי' במסכת זבחים דמכאן אמרו משום סיפא דפלכו קולטו נקט לה, דכיון דאמרינן דבמדבר היו גולין למחנה לויה בין ישראל בין לוי ההורג והוא היה מקום של לויים, א"כ נאמר מכאן דאע"ג דלכתחילה גולין מפלך לפלך מיהו אם גלה בן לוי לפלכו פעם (אחרת) [אחת] וחזר והרג שם פלכו קולטו משכונה לשכונה כי היכי דעבדינן בישראל. והיינו דאמרינן אמר רב אחא בריה דרב איקא מאי קרא דעבדינן הכי אפילו בישראל שהיה בעיר מקלטו והרג שם נפש אחרת בשוגג שהיה גולה משכונה לשכונה, דכתיב כי בעיר מקלטו ישב עיר שקלטתו כבר, והאי קרא ודאי לא מוכח דמיירי ללוי, ואע"ג דמתני' דידן בלוי איירינן מייתי' לה מטעמא דפרישי' דאנן אמרי' בן לוי פלכו קולטו כמו בישראל דעלמא, ולהכי מייתי ראיה לישראל דעלמא. כן נ"ל לפרש שיטה זו. וי"א דמאי דאמרי' דבן לוי פלכו קולטו בדיעבד אף בהריגה וגלות ראשונה דקאמרינן דדיינינן ליה כישראל בגלות שניה. וגם הוא נכון. ומיהו לתרווייהו פירושו מאי דקאמר מאי קרא דישראל מייתי ראיה לבן לוי כדפרישית (ריטב"א מכות יב:):

מסורת הש"ס

א) [פסחים סז.], ב) שם ת"כ תזריע פי"ב הי"ג, ספרי נשא א, ג) מכות יב: ע"ש, ד) ע' ספרי מסעי קס, ה) מגילה ט: תמורה יד ת"כ אחרי פ"ט הל' ה-ו, ספרי ראה סה, ירוש' מגילה פ"א סהי"א, ו) [תמורה יד:] ת"כ שם ה"ו, ז) ירוש' מגילה פ"א הי"א וע' שם הי"ב ופסחים פ"ד ה"ד, ח) [מגילה ט:] ירוש' מגילה שם, ט) ראה יהושע ה י, י) [וע' מה שתלאו תו' לעיל סא: ד"ה אע"פ ובמנחות לה. ד"ה מר, וע' מ"ש לעיל מא. בתו' ד"ה ואתא], כ) [וכ"כ תו' שבת קכח. ד"ה ונתן וע' מ"ש על לדון]

הגהות הב"ח

(א) (רש"י ד"ה וכל שהצבור וכו' בכלל מותרות במות יחיד כצ"ל והד"א):

שינויי נוסחאות

א] צ"ל א"כ נמצאו (*ש"מ): ב] משתלחין חוץ למחנה אחת והתורה אמרה בדד ישב לבדו ישב שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו. אלא כולהו הוו ומחנה לויה לא הוה קלטה ומאי לא היו וכו' (*ש"מ): ג] לך בחייך, לך מקום במקומך [ס"א המקום שלך (גליון)], אשר ינוס שמה מלמד שהיו ישראל גולין במדבר להיכן (ש"מ): ד] צ"ל בתוך פלכו (*ש"מ). וברש"י וב"ש בפלכו: ה] תיבת היה נמחק (*ש"מ): ו] צ"ל מנחות ונזירות קריבין בבמה. ובס"א אינו אלא רש"י מביאו מת"כ וק"ל (ש"מ). [ועי' אות יח]. וכן ליתא בכי"מ ובפרי"ד וב"ש. אבל בכי"ל ישנו. ובתוד"ה רש"א בע"ב משמע שלא גרס כן בגמ': ז] צ"ל ליחיד (ש"מ). נ"א בבמת יחיד (ב"ש): ח] בתוספתא פי"ג הגי' וכאן וכאן אין היחיד מקריב עליה אלא כו' (הגרי"ב): ט] צ"ל ליחיד (*ש"מ ופרי"ד): י] אחת זב ואחת טמא נפש כצ"ל (ש"מ): יא] צ"ל אין שם עוד מחנה. ותיבת קבע נמחק (ש"מ): יב] תיבת מקום נמחק (ש"מ): יג] בכי"פ נוסף ובשילה דקאמר משילו ואילך שהפריש יהושע ערי מקלט: יד] בכתה"י מקלט. ובב"ש הגיה קולט: טו] אע"פ שהיה כצ"ל (צ"ק): טז] שהיתה (*ש"מ): יז] קאמר דקרבו כצ"ל (צ"ק): יח] תיבת לה ליתא בכתה"י. וד"ה מנחות הד"א עם דבור זה. ובד' פפד"מ חלקו הדבורים כלפנינו (דק"ס. וכ"כ ח"נ) ור' לעיל אות ו. ועי' בח"נ: יט] צ"ל כלל. ותיבת כו' נמחק (*ש"מ): כ] כתיב ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח (יהושע ה). כצ"ל (הגרי"ב): כא] צ"ל פסחים (*ש"מ): כב] ולקמי' (כי"י): כג] צ"ל קרבו. וכן בסמוך (*ש"מ): כד] בין אהל מועד כצ"ל (ש"מ): כה] צ"ל וזהו (צ"ק): כו] צ"ל ומטעמייהו (כתה"י וד"ו): כז] בב"ש נוסף נדרים ונדבות וקרבי בבמה קטנה: כח] בקטנה אלא הד"א (כי"ב וג', ח"נ): כט] תיבת לא נמחק (שמכ"י וח"נ): ל] צ"ל אוכלן (באה"מ): לא] צ"ל בשעת (ב"ש): לב] צ"ל הוי כיצא (באה"מ): לג] תיבת כו' נמחק (באה"מ):